

Sweco Norge AS

Matjordplan for Sundbyjordet, Vestby kommune

Utarbeidet i forbindelse med detaljregulering av
avlastningsvei Sundby

Ingeborg Austreng
18.11.2020

Innhold

1. Bakgrunn og formål med planen	2
<i>Bakgrunn for krav om matjordplan</i>	2
<i>Lovverk</i>	3
2. Områdebeskrivelse og status på jordkvalitet	4
<i>Status planteskadegjørere</i>	5
<i>Status fremmede arter</i>	5
3. Beskrivelse av tiltaket (alternativer)	6
<i>Alternativ 1</i>	6
<i>Alternativ 2</i>	6
4. Beskrivelse og vurdering av mottaksarealer	7
<i>Aktuelle arealer for oppfylling av matjord</i>	8
5. Mottaksplan	9
<i>Utførelse av flyttingen</i>	9
<i>Anleggsbelte</i>	10
<i>Oppfølging i reguleringsplan</i>	11
6. Kilder	12

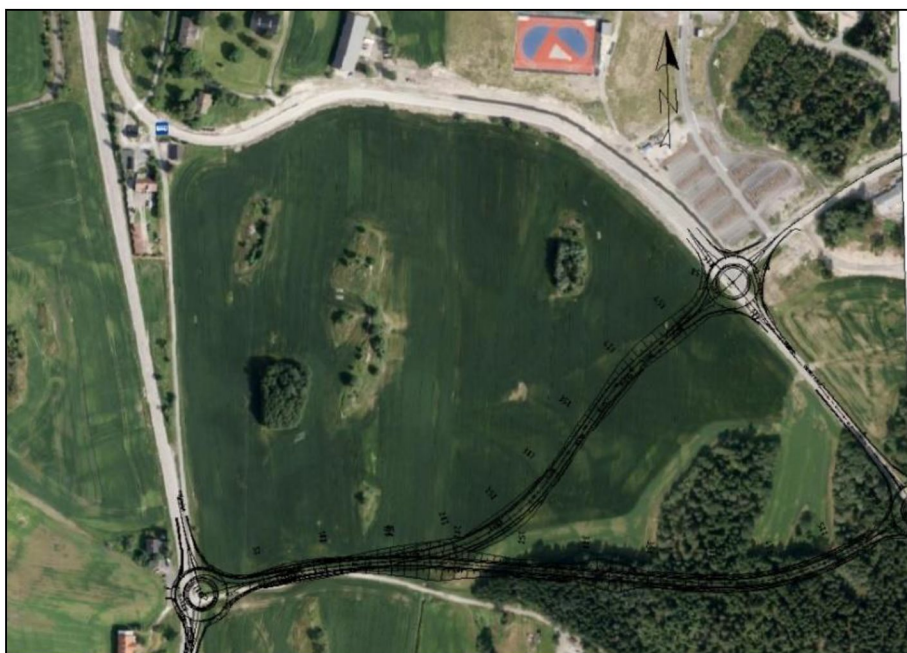
1. Bakgrunn og formål med planen

Sweco er engasjert av Vestby kommune om bistand til detaljregulering av veianlegg i områder med verdifulle arealressurser i form av jordbruk og skog.

Prosjektet fremmer to alternativer i Vestby sør, i kommuneplanen omtalt som Sundby.

- Alternativ 1 går mellom dagens kryss Garderveien X Solerunden i øst og Osloveien ved Sønsteby i vest.
- Alternativ 2 har samme startpunkt på Sønsteby i vest med ender noe lenger sør langs Garderveien i øst.

Reguleringsområdene består for det mest av jorder og skog. Alternativ 1 går utelukkende over Sundbyjordet, mens alternativ 2 går for det meste i skog, jfr. Figur 1. Jordet som veien går over er en del av Sundby gård gbnr 1/1.

Figur 1 Grov skisse av veialternativ 1 og 2. Kilde: Sweco

Bakgrunn for krav om matjordplan

Jvf. jordlovens §§ 1 og 9 skal dyrket jord kun brukes til jordbruksformål, og dyrkbar jord skal disponeres slik at den vil være egnet til fremtidig jordbruksproduksjon.

Ifølge regjeringens «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging» er det «en viktig oppgave i planleggingen å ta vare på god matjord, samtidig som jordvernet balanseres mot storsamfunnets behov». Dyrket jord skal i utgangspunktet ikke bygges ned, men dersom tungtveiende samfunnsmessige hensyn likevel åpner for en omdisponering gjennom

kommuneplan eller reguleringsplan, er det en målsetting å kunne benytte matjorda på annen måte. Flytting av matjord vil da være et viktig avbøtende tiltak.

Gjennom utarbeidelse av en plan for flytting av matjord kan prosjektet bidra til å opprettholde eller eventuelt øke matproduksjonen på mottaksarealene selv om dyrket jord blir omdisponert.

Det er satt krav i kommuneplan for Vestby § 13 om at det skal utarbeides en matjordplan ved regulering som skal vise hvordan matjordlaget skal flyttes slik at det fortsatt kan benyttes til matproduksjon.

Foreliggende matjordplan inneholder anslag på mengde matjord som må flyttes i hvert enkelt planalternativ, en beskrivelse av jordkvalitet og status når det gjelder sykdom og ugress for jorda. Videre inneholder den forslag til arealer internt på jordet som kan forbedres ved påfylling av matjord. Det bør utarbeides en mer detaljert plan for mottaksarealer når en har valgt hvilken trasé som skal benyttes, og det foreligger flere detaljer om reelle jordvolumer.

Planen gir generelle føringer og anbefalinger for når og hvordan jordflytting skal foregå.

Lovverk

All planering som omfatter mer enn 1 dekar er søknadspliktige, og før planering igangsettes må det sendes en forenklet søknad til kommunen som viser hvilke områder som blir omfattet av planeringen, viktige natur og terrenginngrep, bekkelukkinger mv. Kommunen avgjør så om tiltaket må omsøkes etter *Forskrift om begrensningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt*. Dersom jordflyttingen medfører en terrengendring på mer enn 3 meter er tiltaket også søknadspliktig etter plan- og bygningsloven.

All jordflytting må utføres i samsvar med *Tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt V-973 – M- 0584*»

Matloven stiller krav om at enhver skal utvise nødvendig aktsomhet, slik at det ikke oppstår fare for utvikling eller spredning av planteskadegjørere. Det er viktig at kommuner og entreprenører som skal planlegge og/eller utføre anleggsarbeid, er seg sitt ansvar bevisst. Faren for spredning er størst fra dyrka mark.

2. Områdebeskrivelse og status på jordkvalitet

Planområdet består av jordressurser av svært god og god jordkvalitet.

Figur 2 Jordkvalitet. Kilde: NIBIO. Kilden.no

Dages grunneier har ikke oppdaterte jordprøver for området, men det finnes en rekke opplysninger tilgjengelige i NIBIOs kartdatabase Kilden. Jorda er bresjø- og innsjøavsetninger, og består i all hovedsak av siltig leire, med enkelte felter med mellomleire og stiv leire, og et lite felt siltig finsand i forsinkingen. Jorda er mineraljord med mindre enn 6 % organisk materiale i overflatesjiktet. Jordmassene har stor vannlagringsevne, og er derfor lite tørkeutsatt.

Området som blir berørt er moderat hellende, og har dreneringsbehov på grunn av dårlig vannledningsevne. Helningen gjør at arealet har middels til stor erosjonsrisiko, særlig knyttet til området ned mot eksisterende bekkelukking.

Sommeren 2020 ble området benyttet til korndyrking. Arealene er godt egnet for korndyrking og har høyt avlingspotensial. Arealene er også godt egnet for dyrking av en rekke grønnsaker, men er ikke egnet for dyrking av potet, gulrot eller persillerot.

Status planteskadegjørere

All utbygging innebærer en risiko for å spre planteskadegjørere og ugras som måtte befinne seg i jorda. Smitte kan spres både med jordmasser som flyttes og med maskiner med jord, frø og andre planterester.

Ifølge Mattilsynet er det registrert floghavre på denne eiendommen. Ifølge forskrift om floghavre § 8 er det forbudt å omsette jord fra eiendom hvor det er floghavre, men unntak av produkter som er behandlet slik at spireevnen til eventuell floghavre er ødelagt. Matjord fra denne eiendommen kan derfor ikke flyttes til andre eiendommer.

Det er ikke registrert potetcystenematode eller andre planteskadegjørere på eiendommen.

Status fremmede arter

I grøftekannten langs Garderveien, der den nye rundkjøringen er planlagt ble det på befaringen registrert hagelupin, som er kategorisert som en art med «svært høy risiko» (SE) i Fremmedartslista 2018. Det er også registrert kanadagullris i grøfta langs eksisterende vei inn til Furulund. Det ble registrert rødhyll på flere av åkerholmene, og svensk asal på åkerholme nummer 5. Disse artene er begge kategorisert som arter med «svært høy risiko».

3. Beskrivelse av tiltaket (alternativer)

Alternativ 1

Alternativ 1 innebærer en rundkjøring ved Osloveien, med en arm vestover for å ta høyde for videre utbygging av næringsområdene ved Asko. Veien følger så dagens enkle grusvei et stykke, men utvides betraktelig, og går så videre over jordet mot nordøst, og møter Garderveien i en rundkjøring der Solerunden kommer ut i Garderveien.

Dette planalternativet innebærer omdisponering av ca. 18,5 daa matjord, i tillegg til omdisponering av ca. 0,2 daa matjord dersom bekkelukking åpnes over et kort strekk slik som forutsatt. Matjorda er det øverste laget jord A-sjiktet. Dersom vi går ut ifra at A-sjiktet er 25 cm dypt over hele området innebærer dette at ca. 4500 m³ matjord må flyttes.

Det vil bli laget et anleggsbelte langs veien, noe som innebærer midlertidig omdisponering av inntil 20 daa matjord.

Alternativ 2

Alternativ 2 innebærer en rundkjøring ved Osloveien, med en arm vestover for å ta høyde for videre utbygging av næringsområdene ved Asko. Veien følger så dagens enkle grusvei et stykke, men utvides betraktelig, og går så rett frem gjennom skogen og, møter Garderveien i en rundkjøring.

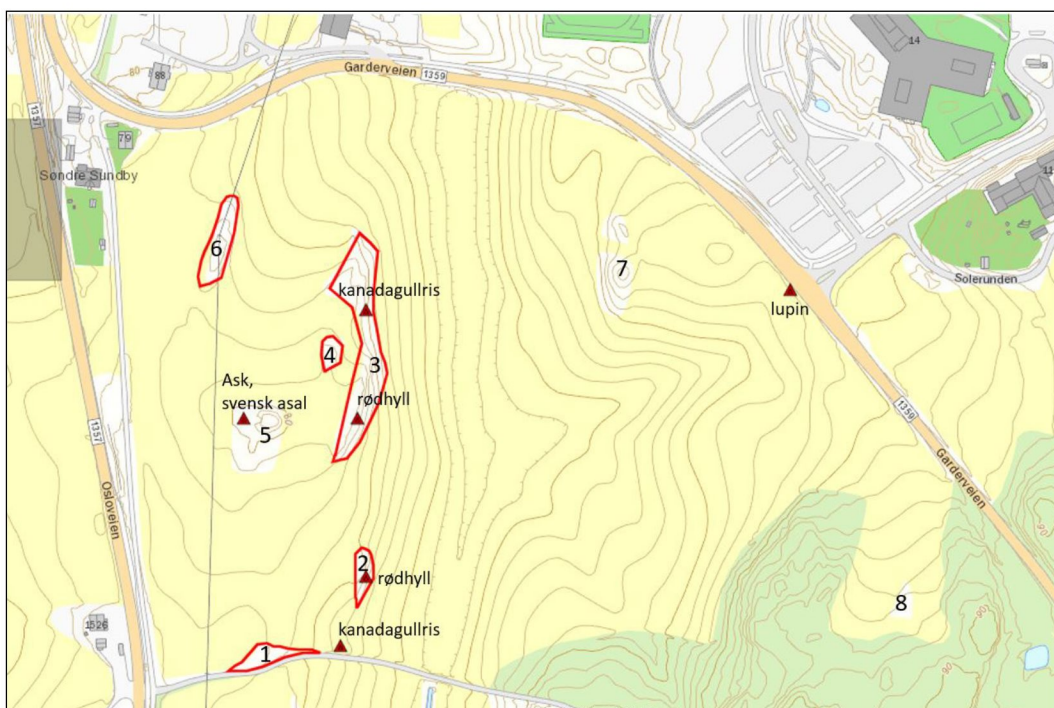
Dette planalternativet innebærer omdisponering av ca. 7,7 daa matjord, i tillegg til omdisponering av ca. 0,2 daa matjord dersom bekkelukking åpnes over et kort strekk slik som forutsatt. Matjorda er det øverste laget jord A-sjiktet. Dersom vi går ut ifra at det er 25 cm dypt over hele området innebærer dette at ca. 1975 m³ matjord må flyttes.

Det vil bli laget et anleggsbelte langs veien, noe som innebærer midlertidig omdisponering av inntil 8 daa matjord.

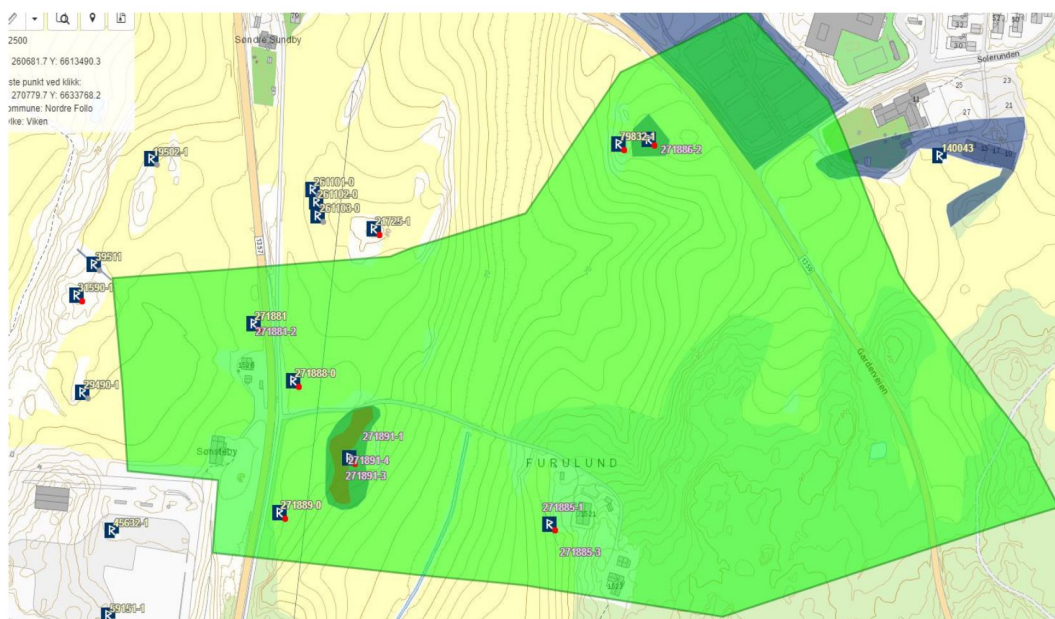
4. Beskrivelse og vurdering av mottaksarealer

Ettersom grunneier ønsker å benytte matjorda internt på eiendommen, og det er registrert floghavre på eiendommen er det ikke vurdert andre mottaksarealer. Dette gir en del begrensninger i muligheter for flytting. Dersom en senere i prosessen finner at jorda bør flyttes ut av eiendommen, må det søkes dispensasjon etter *Forskrift om floghavre § 17*.

Jordmassene skal benyttes på arealer der de kan medfører avlingsøkning, men må ikke flyttes til åkerholmer med registrerte naturmangfoldverdier (jfr. Figur 3) eller til områder med arkeologiske funn (jfr. Figur 4).

Figur 3 Registrert naturmangfold. Kilde: Konsekvensutredning -tema naturmangfold. Sweco 2020

Figur 4 Registrerte kulturminner. Kilde: Sweco

Aktuelle arealer for oppfylling av matjord

Størstedelen av dyrka jorda på eiendommen er av svært god kvalitet, og ytterligere påfylling av matjord vil ikke nødvendigvis medføre forbedringer i dyrkingsforhold, men det er funnet tre aktuelle arealer, jfr. Figur 5

Åkerholmen som er angitt som nummer 8 i naturmangfoldkartleggingen, ligger isolert fra de andre åkerholmene, og har få arter, slik at den har lite verdi for naturmangfold. Det vil derfor være aktuelt å fylle opp denne med matjord, slik at den kan inngå i det sammenhengende jordet, og lette driften. Arealet av denne åkerholmen er begrenset, og utgjør ikke mer enn maks 250 m², men vil kreve oppfylling av mer enn 25 cm høyde.

Rett syd for vegtraséen som er forslått i alternativ 1 ligger det et område som i følge NIBIOs database for jordsmonn er tidligere påfylt og planert. Dette arealet er ifølge Kilden av god jordkvalitet, mens resten av jordet er av svært god kvalitet. Arealet er potensielt tørkeutsatt og er angitt å ha helningsgrad og drenering som begrensende egenskaper. I forbindelse med veiutbyggingen kan det være aktuelt å gjøre tiltak her, og tilføre noe matjord, slik at dette arealet får tilsvarende kvalitet som de omkringliggende arealene.

Dersom en velger alternativ 2 vil en mulighet være å nydyrke arealet som er forslått regulert til midlertidig deponi for sprengstein. Dette vil imidlertid kreve en egen prosess etter forskrift om nydyrking, og vil kreve fyllmasser og at en utnytter B-laget i matjordområdene i tillegg til A-laget.

Figur 5 Mulige arealer for bruk av matjord. Grunnlagskart: NIBIO. Kilden

5. Mottaksplan

Utførelse av flyttingen

Matjordlaget bør flyttes før arbeidet med vegen starter. Ettersom reguleringsplanen ikke er vedtatt er det ikke mulig å anslå tidspunkt for flytting, men flytting skal skje under følgende værforhold:

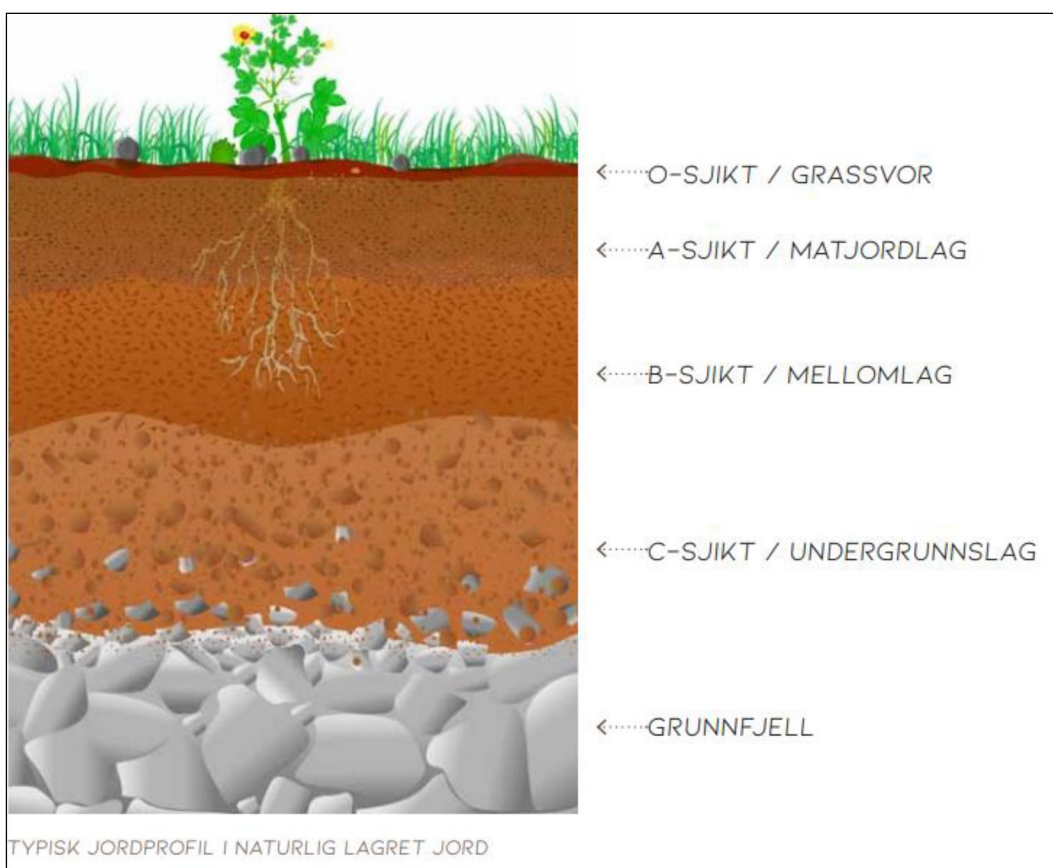
- Tørre forhold
- Ikke regn eller rett etter mye nedbør

Matjordlaget skal tas av, og fortrinnsvis kjøres rett til klargjort areal internt på jordet, der det fordeles utover. Jorda er av en slik kvalitet at det ikke er nødvendig med solding e.l. Ved utlegging og transport skal det benyttes maskiner med minst mulig marktrykk for å unngå pakking av jorda. Beltegående gravemaskiner er skånsomt ved utlegging av jord.

Ved oppstart av jordflyttingen og gjennomført jordflytting skal det gis beskjed til Follo landbrukskontor

Anleggsbelte

Tiltaket vil kreve et midlertidig anleggsbelte på ca. ti meter til siden for regulert vei. Disse arealene skal tilbakeføres til dyrket mark. Jorda i disse områdene skal tas av lagvis, og A og B-sjiktet tas av og lagres hver for seg. Det skal kun kjøres på C-sjiktet

Figur 6 Jordprofil. Kilde: "Jordmasser fra problem til ressurs"

Lagring av masser skal foregå på følgende måte:

- A-sjiktet og B-sjiktet lagres i separate ranker.
- Rankene etableres fortrinnsvis på en pute av grus eller sand.
- Rankene skal være inntil 2.5-3 meter høye, og legges opp med hjullaster eller gravemaskin.
- Overflatevann må ledes utenom lagringsplassen.

- Massene skal tilsås med en egnet grasfrøblanding dersom de skal lagres over vekstsesongen.
- Massene skal maksimalt lagres i ett år.
- B-sjiktet legges tilbake først, med ett 20-30 cm tykt A- sjikt på toppen.

Oppfølging i reguleringsplan

Kravet om ivaretagelse av matjord blir ivaretatt gjennom reguleringsplanen gjennom følgende bestemmelser:

- Matjord skal ivaretas i henhold til matjordplan
- Matjorda skal ikke flyttes før det er gitt igangsettingstillatelse for tiltak på dyrka mark i planområdet. Mattilsynet og Follo landbrukskontor skal varsles og godkjenne flyttingen. Det skal meldes ifra ved oppstart av flytting og ved gjennomført flytting.
- Der anleggsbeltet ligger på dyrka mark skal jorda tas av før anleggsstart og lagres sjiktvis i ranker, i tråd med matjordplan. Anleggsbeltet skal være tilbakeført til dyrka mark innen tre måneder fra anleggsslutt.

6. Kilder

Kommuneplan Vestby kommune 2019-2031

Vestfold fylkeskommune. 2019 Veileder til matjordplan. Regional plan for bærekraftig arealpolitikk, RPBA

Norsk landbruksrådgiving og NIBIO. Jordmasser. Fra problem til ressurs – ta vare på matjorda. Praktisk og faglig veileder.

NIBIO. Planering og jordflytting – Utførelse og vedlikehold. NIBIO BOK. VOL. 3 NR 4 2017

NIBIO. Kilden. Jordsmonn. <https://kilden.nibio.no/>

Tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt V-973 M-0584

Mattilsynet https://www.mattilsynet.no/planter_og_dyrking/planteskadegjorere/

Forskrift om nydyrking (FOR-2020-06-02-1115)

Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere (FOR 2000 -12-01 -1333)

Forskrift om floghavre (FOR 2015 -06 -22-752)

Forskrift om begrensninger av forurensning (FOR -2004-06-01-931), kap 4